

บทที่ 12

ปรัชญาจีนในสมัยสาธารณชนจีน

ในช่วงของการปฏิวัติโค่นล้มราชวงศ์แมนจูโดย ยวน ซีไฮ่ (Yuan Shi K'ai) และซุนยัตเซ็น นั้น ยวนซีไฮ่ได้ใช้สิทธิในฐานะเป็นประธานาธิบดีของรัฐบาลสาธารณรัฐใหม่พยายามจะสถาปนาให้ลัทธิขงจื้อเป็นลัทธิประจำชาติอย่างเป็นทางการ เพราะมีความเห็นว่าขงจื้อเป็นปราชญ์ผู้ยิ่งใหญ่ที่ไม่มีใครเทียบเท่าได้

อย่างไรก็ตาม กลุ่มผู้รักชาติที่ร่วมกับ ยวน ซีไฮ่ ก่อตั้งสาธารณรัฐ และเป็นคนรุ่นใหม่ที่เคยศึกษาในต่างประเทศ กลับไม่สนใจในลัทธิขงจื้อ กลุ่มปัญญาชนเหล่านี้มีความเห็นว่าลัทธิขงจื้อเป็นเรื่องอดีต การเมืองและสังคมในรูปแบบขงจื้อได้ถูกกวาดตกร้างประวัติศาสตร์ไปแล้ว พวกเขาปรารถนาที่จะนำประเทศจีนไปสู่ความเหมาะสมกับโลกสมัยใหม่ จึงสนับสนุนให้นักศึกษาชาวจีนเรียนรู้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ของตะวันตก และพยายามโค่นล้มลัทธิเก่า หรือวัฒนธรรมเก่า ลัทธิขงจื้อต้องเป็นลัทธิที่ต้องยกเลิกไป เพราะเป็นลัทธิศักดินาที่สร้างชนชั้นบัณฑิตให้เป็นผู้มีสิทธิพิเศษ เพราะสามารถได้รับตำแหน่งและร่ำรวยเงินทองได้ แต่เป็นลัทธิที่ละเลยคนส่วนใหญ่ผู้ยังคงเผชิญกับความยากจนและไร้การศึกษา จริยธรรมของขงจื้อต้องการให้คนส่วนใหญ่อยู่ในสภาพยอมจำนน เช่นให้ภรรยายอมจำนนต่อสามีเป็นต้น ศาสนาตัวเองก็ไม่รอดจากการถูกวิจารณ์ เพราะกระแสความคิดของกลุ่มปัญญาชนใหม่มีความเห็นว่า ศาสนาทั้งหมดเป็นผลสืบเนื่องมาจากความไม่สมบูรณ์ของมนุษย์ หรือเป็นการขาดความรู้ในวิทยาศาสตร์ จึงเข้าไม่ได้กับยุคของวิทยาศาสตร์ เหตุผล และความเป็นวัตถุนิยม

ด้วยเหตุดังกล่าว จีนภายใต้ระบอบคอมมิวนิสต์ จึงก้าวไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมอย่างสำคัญ โดยการขจัดลัทธิและปรัชญาแบบเก่า โดยเฉพาะลัทธิขงจื้อเป็นพื้นฐานของระบบครอบครัวและระบบสังคมจีนมานาน และให้ประชาชนหันมายึดมั่นในอุดมการณ์ใหม่ คือแนวทางมาร์กซ์-เลนิน